

28 Απριλίου 2022

Θεότητα, εκκλησιαστικές διενέξεις, έριδες, αρετές, πάθη...

/ [Σοφίας Πατερικής Απαύγασμα](#)

Άγιος Γρηγόριος Θεολόγος. Φορητή εικόνα 16ος αι.

(Επιμέλεια Στέλιος Κούκος)

**Αγίου Γρηγορίου Θεολόγου
λόγος στ',
Ειρηνικός πρώτος**

Συνέχεια από εδώ: <http://www.pemptousia.gr/?p=338809>

10. Θα έπρεπε μεν, αδελφοί μου, να μη είχαμε διαιρεθή κατ' αρχήν, ούτε να είχαν εξαφανισθή το παλαιόν εκείνο στολίδι και καύχημα, το οποίον, αν και είναι μικρόν το ποίμνιόν μας και ίσως ούτε άξιον να συγκαταλέγεται εις τα ποίμνια, είχε εις τον ίδιον βαθμόν με τα πιο μεγάλα και εκτεταμένα ποίμνια· μάλιστα δε το εθεωρούσα ανώτερον και από ωρισμένα με την δύναμιν του Πνεύματος. Διότι το καθένα των είχε και κάποιο στολίδι και καύχημα ή μικρόν ή μέγαν, ενώ το εντελώς ιδιαίτερον καύχημα και στολίδι του ιδικού μας ποιμνίου ήτο η άρρηκτος ενότης και η έλλειψις ταραχών και στάσεών, εις τρόπον ώστε να το παρομοιάσουν πολλάς φορές προς την κιβωτόν του Νώε, επειδή ήτο το μόνον το οποίον είχε διαφύγει την αναστάτωσιν όλου του κόσμου και είχε διαφυλάξει τα σπέρματα της ευσεβείας.

Επειδή δε είμεθα άνθρωποι και δεν μπορούμε να αποφύγωμεν εντελώς τον φθόνον του πονηρού, ούτε έχομεν γίνει από την φύσιν μας ανώτεροι από την ασθένειαν η οποία κατέχει τα πάντα, αλλά έχομεν λάβει και ημείς ένα μέρος από την κοινήν συμφοράν, και δεν διετηρήσαμεν μέχρι τέλους την καλήν πατρικὴν κληρονομίαν, το αγαθόν δηλαδή της ομονοίας, έχομεν μεν και εις το σημείον αυτό έναντι των άλλων το ουχί ασήμαντον πλεονέκτημα (εάν βεβαίως θα πρέπει να καυχηθώμεν με το θάρρος του Χριστού εναντίον της έχθρας μας) να πάθωμεν τελευταίοι τα πράγματα αυτά και να διορθωθούμε πρώτοι.

Διότι το να αρρωστήση μεν κανείς οφείλεται εις την κοινήν φύσιν και την ανθρωπίνην ασθένειαν, η οποία επηρεάζει τους πάντας, ακόμη και εκείνους οι οποίοι είναι πολύ ισχυροί κατά το σώμα και κατά τον νουν, το να θεραπευθῆ δε και να επιστρέψη εις την κοινωνίαν μετά των άλλων είναι ίδιον του λογικού και της χάριτος, η οποία καλώς και δικαίως μας έδωσε το βραβείον και μάλιστα κατά τρόπον καλύτερον από τας προσευχάς και τας προσδοκίας μας και τας ελπίδας των άλλων.

11. Διότι ημείς τας κεφαλάς, αι οποίαι εδόθησαν εις το τμήμα ως νεωτεριστικάί χάριν της ευσεβείας και ως προσπαθούσαι να βοηθήσουν τον ορθόν λόγον ο οποίος εταλαιπωρείτο, τας επλησιάσαμεν με κατανόησιν και δεν τας απεφύγαμεν ως εχθρικάς, αλλά τας ενηγκαλίσθημεν ως αδελφούς, οι οποίοι επανεστάτησαν μεν επ' ολίγον εναντίον της πατρικῆς κληρονομίας αλλά όχι με πονηρόν σκοπόν. Και δεν επαινέσαμεν μεν την έχθραν, αλλά απεδέχθημεν τον ζήλον των.

Διότι η διαφορά και η διάσπασις χάριν της ευσεβείας είναι καλυτέρα από ομόνοιαν πλήρη παθών. Διά τον λόγον αυτόν δε, εκείνο το οποίον μας είχε αφαιρεθῆ το μετετρέψαμεν εις προσθήκην υπέρ ημών, αφού εκλέψαμε με την αγάπην την εναντίον μας επιβουλήν και αλλάξαμε τόσον πολύ την τάξιν, ώστε να μη ακολουθήση η χάρις την γνώμην, αλλά να προηγηθῆ η χάρις της γνώμης και να χρησιμοποιηθούν προς τον σκοπόν αυτόν και ξένα χέρια, αφού αφήσαμε να μας προλάβη μόνον επ' ολίγον το Πνεύμα. Σεις δε αφού έχετε εγκαταλείψει τας πονηράς σκέψεις τας οποίας σας είχε δημιουργήσει το γράμμα, ετρέξατε προς το πνεύμα, χωρίς γα επαινέσετε μεν την φαινομενικήν απλότητα των λόγων.

Αλλά και χωρίς να κατηγορήσετε τούτο ως ασέβειαν, επειδή εγνωρίζατε ότι η Τριάς παραμένει εις ημάς σταθερά και ασάλευτος, κάτι το οποίον οφείλετε εις την ιδίαν την φύσιν της, και ότι το να περικόψη κάποιος κάτι από τα τρία πρόσωπα ή να αποξενώσει κάποιον απ' αυτά, είναι το ίδιο ωσάν να καταστρέφη το παν και να επιτίθεται με ακάλυπτον την κεφαλήν εναντίον ολοκλήρου της θεότητας.

Και αυτά τα εχρησιμοποιούσαμεν διά να δικαιολογήσωμεν ο ένας τον άλλον, μολονότι υπήρχεν η μεταξύ μας διαφορά, ενίοτε δε και παρά τας προσωπικάς μεταξύ ωρισμένων διαφοράς, πράγμα το οποίον αποτελεί και το πιο μεγάλο και αλάνθαστο κριτήριον της αληθείας, η οποία ούτε από τον καιρόν κατανικάται, ούτε καταλύει τον σπινθήρα της αγάπης ο οποίος υπάρχει μέσα μας. Διότι ακόμη και όταν είχαμε φατριασθη υπήρχε μέσα

μας το πιο σημαντικό, δηλαδή η κοινή πίστις, και το ότι εγνωρίζαμεν ότι δεν είχαμε διαφοράς ως προς την αλήθειαν ούτε είμεθα αντίθετοι, αλλά είχαμε διαμορφωθεί με τον ίδιον χαρακτήρα της πίστεως και της πρώτης μας ελπίδος.

12. Διότι τίποτε δεν είναι τόσο ισχυρόν να οδηγήση εις την ομόνοιαν εκείνους οι οποίοι είναι ειλικρινώς διατεθειμένοι έναντι του Θεού, όσον το να συμφωνούν διά τον Θεόν. Και τίποτε πάλιν δεν είναι τόσο πρόσφορον να οδηγήση εις σύγκρουσιν και διχόνοιαν, όσον η διαφωνία δι' αυτόν. Διότι εκείνος ο οποίος είναι πολύ ήρεμος ως προς τα άλλα, γίνεται πολύ θερμός δι' αυτό, και ο πρᾶος γίνεται αληθινός μαχητής, όταν ίδη τον Θεόν να αναβάλλη την οργήν του, και ζημιώνει έτσι τον εαυτόν του, με την πτώσιν του, ή μάλλον τον Θεόν ο οποίος μας κάνει πλουσίους και πλουτίζει.

Έτσι μεν λοιπόν, όπως έχω είπει, ημείς είμεθα πιο ήπιοι εις την διαφωνίαν, εις τρόπον ώστε να γίνη πιο λαμπρά, από την διένεξιν η ομόνοια, και να επιτύχουν σχεδόν το μέσον

οι ικανοί και επιδέξιοι από κάθε παράταξιν. Επειδή όμως η ταχύτης με την οποίαν επετεύχθη η ειρήνη δεν είναι αρκετή να εξασφαλίση την διάρκειάν της εάν δεν παρουσιασθή και κάποιος λόγος να την συγκρατή και δεν έλθη ως σύμμαχος εις τον λόγον

ο Θεός, από τον οποίον αρχίζει και εις τον οποίον καταλήγει κάθε καλόν.

Εμπρός λοιπόν ας την δυναμώσωμεν και με προσευχάς και με τας σκέψεις μας, αφού ενθυμηθώμεν κατά πρώτον λόγον ότι το πιο καλόν μεν και το πιο υψηλόν από τα όντα είναι ο Θεός, εάν βεβαίως δεν θέλη κανείς να τον θεωρήση ως υπέρ την ουσίαν ή να αναγάγη εις αυτόν την ύπαρξιν, από την οποίαν παίρνουν και τα άλλα όντα, και κατά δεύτερον τα πρώτα μετά από τον Θεόν και γύρω από τον Θεόν όντα, εννοώ τας αγγελικάς και επουρανίους δυνάμεις, αι αποίαι, επειδή παίρνουν

πρώτες φως από το πρώτον φως και επειδή λαμπρύνονται επίσης με τον λόγον της αληθείας, είναι και αυτές φως, αντανάκλασις του τελείου φωτός. Το κατ' εξοχήν δε χαρακτηριστικόν των είναι το ότι δεν συγκρούονται και δεν επαναστατούν.

Διότι ούτε εις την θεότητα υπάρχει διαφωνία, επειδή δεν υπάρχει διαίρεσις (διότι η διαφωνία είναι παράγωγον της διαιρέσεως), αλλά υπάρχει τόσο μεγάλη ομόνοια και προς την ιδίαν την θεότητα και προς τα εκτός της θεότητος, ώστε να αποτελέση η αρετή αυτή ονομασίαν του Θεού μαζί με τας άλλας και μάλιστα πριν από εκείνας με τας οποίας ευχαριστείται να τον ονομάζουν. Διότι είναι πράγματι ειρήνη και αγάπη και έτσι και ονομάζεται, βοηθών ημάς διά των ονομάτων του αυτών να αποκτήσωμεν τας αντιστοίχους αρετάς.

Από το βιβλίο, Γρηγορίου του Θεολόγου, «Άπαντα τα έργα, 1, Λόγοι, (Προσωπικαί σχέσεις και Εκκλησιαστική διακονία)», της σειράς Έλληνες Πατέρες της Εκκλησίας των Πατερικών Εκδόσεων «Γρηγόριος ο Παλαμάς». Εισαγωγή, μετάφραση, σχόλια Νικόλαου Εμμ. Αποστολάκη.

<https://bit.ly/3LFWPtb>